

Rud. Badjura:

Smuški sport.

I.

Pregrešno je domnevanje, da bistvo sportnega gibanja — specielno zimskega — ni bilo pri nas že prej poznano. O, drsali so se in sankali ter letali na smučeh tudi že pred nami. Toda to je bil večinoma samo privilegij otrok; odrastli in oni, ki so bili zaposleni po uradih in drugod, se za take otročarije in slične reči, »kar nič not ne nese«, niso

alp. Ideja je prodrla vsaj deloma in danes že očitno raste spoznanje: da so tudi zimski meseci primerni in ugodni za prosto gibanje v naravi, na ledu in snegu, v ravnini kot v planini!

Drsalke, sanke in smuči — to pot v modernejših formah — so stopile zopet na površje. Izmed vseh panog zimskega sporta je pridobila do sedaj — vsaj številčno — največ vrsta sankacev, za njo sport na

Pred Križko kočo, 1494 m.

(Fot. J. Kunaver.)

brigali. Bilo bi tudi pod njih častjo nekako! — Da tiči za tem prostim gibanjem v naravi tudi še kaj drugega, n. pr. zdravje, tako daleč niso mislili tedaj in mnogi, žal, tudi danes še ne... Ali ni mar dovolj, če se spomni človek svojega »preljubega zdravja« šele tedaj, ko treba klicati na pomoč zdravnika?!...

Nekoliko na boljše se je preokrenilo mišljenje takrat, ko smo prvič začuli besedo z i m s k i s p o r t, tedaj ko je ta močni val internacionalnega modernega sportnega toka pljusnil tudi ob bregove naših

ledu, najmanj pa smuški sport. Čisto umevno. Obadva prvonavedena sporta sta lahka in prilika najbližja. Ne zahtevata ne posebne energije, marljive vztrajnosti in ne poguma. Na roko jim gre »moda« in na drugi strani družabni moment. Na ta način seveda se jima je mogoče kmalu prilagoditi in sta masi prej dostopna kot sport, ki zahteva že vnaprej precejšnje doze potrpežljivosti, dolgotrajnega, premišljenega treninga, v vseh udihi popolnoma zdravega in pa — v srcu globlje čutečega in razvitega človeka! —

In tak je naš smuški sport. Brez nič si ni osvojil simpatij med širnim svetom in ne slovi zastoj kot najelegantnejši in najlepši sport, ki nudi največ užitka in dobrot onim, ki imajo trdno voljo.

Že samo njegov svobodni, prosti polet je nekaj, radi česar ga drugi zavidajo in kar mu daje nedvomno prednost med vsemi drugimi sporti. Ta sport ne pozna ovir. Krilatnim smučkam je odprt ves svet, v kolikor ga je bila pogrnila bela zima s svojim čistim odelom. Ni ti treba kolobariti na nekaj kvadratnih metrov omejenem prostoru v okvirju mestnih dimnikov, ne se pomikati gor in dol med zaplankanimi ulicami in med cestnimi mejniki... Lahke smučke te neso daleč ven iz mestnega blata, dima in hrušča čez prostrane planjave, brda in gorice, skozi bajnonašemljene, fantastično oblečene gozdove tja gor v sinje višave, kjer ni meglja in ne skrbi. — Ne samevaš. Žarko, svetlo solnce ti stoji na strani podnevi. S toplo roko boža tvoja rdeča lica in te vodi, ko se mehko ziblješ in ploveš po valovitih, iskrečih se demantnih poljih v naročje starih znancev, gorskih orjakov. Luna te spremlja ponoči po molčečih, bisernoposejanih poljanah in pripoveduje bajke, ki jih ne zabiš nikoli... »Carujem!« — vzklíkneš vznemirjen od rajske lepote nepoznanega ti doslej zimskega alpskega sveta! — — —

Tu v višavah se najdeta smučar sportnik in turist — dve duši v eni osebi — in to slednje, menimo, je najpomembnejši moment in največja vrednost smuškega sporta. Ali je to še samo zgolj sport?

Malokateri sport, menim, ima tako moč, da svojega privrženca tako priklene náse kot ravno smuški. Redkokateri sport vpliva tako blagodejno na tvojo dušo in jo ohranjuje vedno veselo in vedno mlado na tvojih poletih! Vsak dan na smučkah v prosti naravi ti je velik dan, praznik, in priroda vedno nova, vedno lepša, vabljivejša in veličastnejša!

Smuški sport pa ne utrja le volje in ne blaži samo psihe človeške. Vpliva istotako močno na tvoje zdravje. Kot sport sam na sebi je že prekoristen, ker je izborna gimnastika vsega telesa. Smuški trening spaja »dulce et utile«, ta trening v prosti naravi je zabava, polna humorja pri neprestanem lahkem delu telesa, ki dela skoro nevede in nehote. In kar je posebne važnosti: delo telesa ni enostransko samo v nogah, kot se to navadno meni. V čistem zraku se perejo in kopljejo pljuča, v delu so mišice v nogah, rokah, prsih in vseh udih obenem! —

Starejši krmar sevega tega ne čuti več tako, vsaj pri pametnem treningu ne. Novinec, posebno v prvem tednu, pa vam rad prizna, kako se ga je bil polastil smuški trening ne samo v nogah, temveč tudi v kolkih, trebuhu, v prsih in ramenih — morda še kod drugod, na kar je pisec že tudi pozabil. — Kako to zabavno gibanje v naravi ugodno vpliva na človeka v vseh drugih ozirih, na preosnovo krvi, prebavo in potemtakem na občno razpoloženje človeka, to spozna lahko vsak medicinsko tudi manj naobražen človek na aktivnem smučarju. Vprašajte le novince: kak tek ima in kako spi, ko je bil preštal prvo krizo in so mu »zrastle peroti!« —

Zatorej pa: Smučarji — nápolje!!

(Dalje prihodnjič.)

G.:

Telovadne organizacije in sport.

V poletju, osobito pa o priliki sportnega tedna so padli precej ostri napadi na sport. V teh napadih se je skušalo dokazati, da je sport pri nas odveč, ker nam baje telovadne organizacije nadomestijo istega, še celo bolje naj bi bile, ker sport poleg vsega drugega nekoristnega še posurovi našo mladino.

Nihče ne more odrekati velike važnosti telovadbe za telesno vzgojo. Velik je njen pomen za organizacijo mladine, za telesno odgojo naroda, vendar ima pa eno oviro, da je za trajno preenolična in da je za poletne dneve telovadnica pretesna. To dvojje je povzročilo, da se je en del mladine podal ven v prosto naravo na gojenje svojega telesa potom sporta.

Sport odgaja mladino z vedno mikavnimi igrami, za vsak značaj ima svojo panogo in v vsakem letnem času nudi novega življenja: telesno vajo spoji s krasoto in mikavnostjo narave. Sport ne pozna zapršenih telovadnic, poleti so mu igrišča na odprtih livadah, na vodi in v gorah, pozimi zopet v gozdu, po ledu in v bajnem svetu gorske zime. Vse to daje telesu prostega dihanja, zrak sam je običajno pri gojenju sporta čist in brezprašen, tako da vsrkava telo, čigar pljuča delujejo vsled gibanja podvojeno, najboljši zrak, ki ga osveži in okrepi ter mu že s tem nudi neprecenljive koristi. Duh pa se širi z bivanjem v prosti naravi, kjer ni meja in ni sten — tesnost telovadnice je sportniku nepoznana, neomejena narava vpliva blagodejno na duševno obzorje sportnika.

Prednosti, ki jih nudi sport pred telovadbo, so znatne in moderna mladina si osvaja sport. Drugi, veliki in mali narodi, so že zdavnaj preko tega vprašanja, kajti preveč je koristi, ki jih nudi sport pred telovadbo. Drugje je bilo to lahko, telovadne organizacije so obdržale in sprejele one, kojim je bila telovadba simpatičnejša, ostale pa so sprejele sportne organizacije.

Zasužnjenje našega naroda je dovedlo s seboj, da smo si v vseh naših kulturnih, šolskih, znanstvenih, telovadnih in drugih organizacijah iskali vedno tudi narodnoobrambne in narodno probujajoče organizacije. S tem smo narodu takrat gotovo koristili, ali s prevelikim poudarjanjem narodnostnega dela je umevno zaostajalo bistveno delo dotične organizacije. Sedaj po osvobojenju pa je jenjala narodna nevarnost, posvečati nam je le pozornost na znova izgubljene kraje, vsled tega je dvojne važnosti, svobodni del naroda z intenzivnim delom telesno in duševno dvigniti tako visoko, da bo puls našega notranjega življenja, našega dela in našega stremljenja tako jak, da ga bodo čutili tudi bratje preko umetne državne granice. Brez fraz, le z delom! Vsled tega je ravno potrebno, pustiti vsem kulturnim panogam prosto pot razvoja, ni pa nevarnejšega, kot delati ovire takemu razvoju, morda vsled tega, ker si ta ali oni lasti izključno pravico do kake kulturne panoge in morda tudi izključno poznanje razvojne smeri. Ako je nam vsem en in isti cilj, pospešiti in dvigniti telesno odgojo naroda, v njegov prosep in njegovo korist, in ako nima nihče pri tem osebnih interesov, čemu nasprotstva, ako so nam pota za dosego tega cilja različna?

Silni razvoj sporta v svetu, prostost gibanja v svobodni državi, živčna utrujenost in izčrpanost po vojni, vse to je povzročilo nujno potrebo, razširiti gojenje sporta tudi pri nas. Nenavadno hitri razvoj prvega leta obširnejšega dela je potrdil potrebo. Ta razvoj pa je bil tudi povzročitelj napadov na sport. Največja naša nesreča je bila od nekdaj že večno cepljenje in pobijanje vsega novega. Ko je bila tista »novost« v svetu že tako daleč, da nas je bilo sram, da je pri nas še ne poznamo, smo kričali nad njenimi pionirji, kako majhni so, kako nezmožni, kako sramote naš narod pri morebitnih mednarodnih nastopih. Tujcem pa smo se divili. Da bi pa pustili delati onim našim ljudem, ki so imeli pravočasno zadostni vpogled in zadostno obzorje, tega ne, če se jih že ni preganalo, vsaj onemogočiti se jim je hotelo delo.

Pri napadih na sport se je ponovno kazalo na telovadne organizacije, češ, tam je kultura, tam estetika, pri sportu pa le championatstvo in surovost.

ministrstvih posameznih držav vodijo in pospešujejo sportno odgojo svojega naroda. Dolgo je že temu, kar se je v svetu uvidela važnost in potreba sporta in dolgo bo bržčas še trajalo, preden bo prišlo to spoznanje tudi do nas. Toda to nas ne straši pred delom.

In še par besed o surovosti. Da se sport pri nas prvo leto ni mogel povspeti do potrebne višine, je jasno, enako tudi, da se v sportu najde polno najrazličnejših značajev. Ni čuda, ako stopi tedaj pri eni ali drugi tekmi pomanjkanje sportne vzgoje ali pomanjkanje inteligence ali pa osebni značaj dotičnika ostreje na dan, kar samoposebi ni dopustno in bo sčasoma povsem minilo. Kar je glavno, je to, da sport ne posurovi človeka, nego da ga nasprotno dvigne. Posamezne slučaje posplošiti je pa zlobno. Znano je n. pr., da vsako delo, ki je v zvezi z naravo, vedno blago in rahlo vpliva na človekovo notranjost, ker narava s svojim veličanstvom ne more vzbujati protaških instinktov. Zato si bo sport že s svojim pro-

Velika Planina nad Kamnikom, 1558 m.

(Fot. J. Kunaver.)

Dvomim, da bi bili ti napadi oficielno naziranje telovadnih organizacij, ali v javnosti so bili, javnost jih je čitala in javnosti naj velja tudi to pojasnilo. Sem pa mnenja, da ni nič bolj enostavnega, kot da delujejo telovadne in sportne organizacije ramo ob rami, kar je tem lažje, ker je pravzaprav delo vsake le drugačna panoga in stroka telesne vzgoje. Vsakdo lahko poleg telovadbe goji sport, vsakdo more kot sportnik postati prvovrsten telovadec. Treba je le prostosti, svobode izbiranja. Prisilno se ne da niti enega, niti drugega z uspehom gojiti, s prostim izbiranjem pa si poišče vsak le ono, kar se njegovemu značaju najbolj prilega in s čimer mu je najhitrejši napredek v telesni vzgoji zagotovljen.

Da smo mi zadnji, ampak menda prav zadnji, ki smo se lotili sportnega oživljenja, ni potrebno poudarjati, enako tudi ne, kako razvit je sport v svetu. Milijarde žrtvuje Amerika za sport, milijone vse ostale države, deloma iz državnih sredstev, deloma s privatnimi zbirkami; posebni oddelki za sport v

storem, kjer se goji, t. j. z naravo, mnogo pomogel k vzgoji.

Sportne organizacije ne bodo v dosego svojega cilja napadale drugih organizacij. Tudi ne bodo na eventuelne napade drugih odgovarjale. Delo pa naj pokaže, čigava je bodočnost.

Rud. Badjura:

Smuška terminologija.

(Nadaljevanje.)

II. del.

7. * **Ploh**, a, m., deska, les sam záse ene posamezne smučke (bloške smučí so skoro za polovico širše kot moderne smučí in zato pa tudi za tretjino krajše). (Bl)

8. * **Rob**, a, m., vsak ploh ima dva živa (ostra) roba: vnanji in notranji rob (misli si smučke, položene na ozko, vzporedno drugo ob drugo). (Bl)

9. * **Rastí**, pl. f. od rast, í, so podolgaste, vzporedno tekoče črte v lesu (plohu). (Bl)

10. * **Oplaz**, a, m., n. pr. plohi (smučke) dobé óplaz(e) na odspodku, ako se podrsaš po ostrem kamnu ali po ledenih cestah itd. (Pl)

11. **Hrbet**, a, m., zgornji del ploha, na katerem so pritrjena stremena; hrbet je pri smučkah ali raven ali pa zbokel (vzbočen).

12. **Žlebič**, a, m., izdolbljeni dolec po sredini spodnje strani ploha (po odspodku); plohi (smuč) so žlebičasti ali brez žlebiča; žlebičasti plohi raje, lepše drže ravno smer po snegu.

13. * **Krivíne**, pl. f. od krivína, e, sprednji špičasti, navzgor zapognjeni del (konec ploha); smučke so s konca zakrivljene. (Bl)

14. * **Streména**, pl. n. od stremen; priprava na hrbtu ploha (pritrjena), kamor vtaknemo nogi, ali celotna vez, ki drži nogo pritrjeno na ploh. Stremena so različnih vrst, ker se še vedno izpopolnjujejo, a v principu, v glavnem so dvojna: trda (n. pr. lilienfeldska po izumitelju Mat. Zdarskyju iz Lilienfelda, ali bilgerijeva po Bilgeriju, ki je Zdarskyjev sistem, model, izboljšal, potem dunajska, istotako izboljšan Zdarskyjev izum) ali mehka (n. pr. različne norveške vrste, Huitfeldtova, Huitfeldsohnova, Elefenseva, Schuster-Hoekova stremena i. dr. norveška stremena). (Bl)

15. * **Stremenice**, pl. f. od stremenica (ne jermen al), usnjati trakovi, s katerimi napnemo, navežemo, pritrdimo

nogo v stremena, da se noga ne maje v stremenih; sprednja stremenica drži nogo (čevlji) čez oglavje, t. j. nad prsti, zadnja stremenica poteka čez narti (plesno) in pete. (Bl)

16. **Ušésica**, pl. n., pri stremenih spredaj na krajeh navzgor zapognjen, preluknjan železni del (pločica), kamor vtikamo sprednje stremenice (pri vseh stremenih).

17. **Peta**, e, f., zadnji, navzgor ob peti zavihan del stremen, kamor se zatika zadnja (pétina) stremenica (pri trdih stremenih).

18. * **Kamba**, e, f., leseni obroč pri krpljah. (Bl)

19. * **Pletvice**, pl. f., lesene prečnice, drobne šibice ali vrvice, s katerimi so prepletene krplje. (Bl)

20. * **Žábice**, pl. f. od žabica, male deréze, samo na štiri robove (iz celega delane) za na peto ali za med peto in podplate. (M)

21. * **Rogóvi**, pl. m. od rog, navzdol obrnjeni železni zobovi (šnice) na derézah, ki se zapičijo v zmrazlino, sneg, led, spolzko travo in zemljo, da ne izpodrsnemo, temveč sigurno stopamo; deréze na 6, 8 ali 12 rogov. (M)

22. * **Derézni**, pl. m. od derézni; iz tankih vrvic pleteni trakovi ali usnjate stremenice z zaponkami, s čimer si pritrdimo deréze na čevlje (ne gürte!). (M)

Ostala smučarska oprema in oprava.

23. * **Kólec**, ca, m. (izgovori: kóvc), močna, dolga palica (gorska palica je nastala iz »Bergstock«), kakršno rabijo turisti in nekateri smučarji. (Bl)

24. **Pálice**, pl. f., opiráče; dvoje kratkih, a močnih palic, na katere se opirajo pri hoji v breg smučarji (smučarji se namreč delijo, kakor znano, v dvoje »veroizpovedan«, in sicer: rabijo eni dvoje kratkih palic, drugi pa samo en kolec).

25. **Krpljice**, pl. f. od krpljica, male okrogle krplje, prepleteni obročki na palicah ali kolcu, da se palice ne pogrezajo globoko v sneg in se lahko opiramo.

26. **Nahrbtnik**, a, m. (ne rukzak!), vanj spravljamo, kar rabimo za na pot, pratež, brašno.

27. **Načéniki** (očala), temni (čadasti) zoper snežni bleškét, ki jemlje pogled.

28. **Opřta**, e, f., trak za nošnjo smučij.

29. **Oglávnica**, e, f., kapuca, bašlik.

30. **Čepica**, e, f., pokrivalo za glavo.

31. **Oprsnik**, a, m., gilet, telovnik brez rokavov (iz volne).

32. * **Rokávník**, a, m., jopič, sweater (Ježersko).

33. **Suknjič**, a, m.

34. **Hlače**, pl. f. (na zapon).

35. * **Zavójci**, pl. m. (p)ovojí, ki se ovijajo do pod kolena (ne gámaše!) (Besedo rabi že Cigale!)

36. **Golénke** ali **natáče**, pl. f., dolge nogavice, katere pod kolenom »zafkne«.

37. **Podváz**, eza, m. (pod kolenom) drži golenke (ne štrumpantni!)

38. **Čevlji**: **méstve** ali **vézanke**, pl. f., so okovani ali gladki.

39. **Stóglá**, e, f. ali **stóglaj**, m. (ne šnirlci!)

40. **Oglávje**, n., sprednji del, kapica pri čevljih; oglavje pri smučarskih čevljih mora biti trdo in vzbočeno, da lahko s prsti gibljemo.

(Dalje prihodnjič.)

Namen sledeče, precej povečane zbirke iz leta 1914 (podlistek »Slov. Naroda« 6. in 7./II.) je spraviti na jasno novince smučarja-turista s prvimi, najglavnejšimi pojmi in izrazi, ki jih rabi pri smučkem sportu, da se mu ni treba posluževati tuih, grdih spakedrank. — Držimo se pristne, domače narodove govorice in kdor čuje in nabere kaj novega, naj objavi v »Sporu«, da izpopolnimo čimprej svoje besedišče.

Ivje.

(Fot. J. Kunaver.)

Angleški nogomet. Od nedelje se nahaja na prvem mestu Burnley z 21 točkami. Rezultati: Burnley: Oldham Athletic 2:2, Aston Villa: Bradford 4:1, Newcastle U.: Liverpool 2:0, Tottenham Hotspurs: Preston North End 1:2, Chelsea: Sheffield U. 2:1, Arsenal: Huddersfield Town 4:0, Blackburn Rovers: Bolton Wanderers 2:2, Manchester United: Manchester City 1:1, 63.000 gledalcev; Everton: Sunderland 1:1.

V II. ligi so na čelu South Shields, Cardiff City in Bristol City vsak z 21 točkami.

Zaključek sezone v Zagrebu. Zagrebški nogometni podsavez je odgodil vse prvenstvene tekme, ki bi se imele letos še igrati, na pomlad. Vsled pomanjkanja igrišč podsavez prvenstvenega programa ni mogel izvesti pravočasno; da je ob sedanjem neugodnem letnem času sezono zaključil, je gotovo na mestu. Pretekla nedelja je donesla sledeče rezultate: I. razred: Hašk: Slavija 5:0, Croatia: Šparta 0:0; II. razred: Penkala: Česka XI 5:0, Makabi: Proleter 7:0, Sava: Železničarji 1:1, Poštarji: Zmaj 3:2.

Beograd: Jugoslavija: Beogr. S. K. 2:0; zaključna tekma za pokal »Čika Dača« (ing. Stojanović).

Split: Hajduk: Split 6:1.

Praga: Slavia: Sparta Kladno 4:3, Slavia rez.: Žižk. S. K. 9:0, A C Sparta: Vršovice 1:1, Viktoria Ž.: Libeň 0:0, ČAFK: Slavož Žižkov 1:1, Olimpia VII: Čechie Karlin 1:1, Nuselski S. K.: Meteor VIII 4:2.

Kolin: Kolin komb.: Slavož VIII 2:2.

Wien: Rapid: WAF 4:2, Floridsdorf: Hakoah 1:0, WAC: Amateure 1:0, Wacker: Sportklub 3:1, Admira: Simmering 2:1, Hertha: Vienna 2:1, Slovan: Sturm 4:2, Red Star: Ostmark 2:1. Stanje prvenstva v I. razredu 21. 11.: Hakoah 12 točk, Rapid 11, WAC 10, Amateure, Floridsdorf, Rudolfshügel, Hertha po 9, WAF, Wacker po 8, Admira 6, Vienna 5, Simmering, Sportklub po 4. V drugem razredu vodi Ostmark s 17 točkami; Slovan je na 4. mestu s 13 točkami.

Budapest: MTK: Rudolfshügel, Wien 8:0. Stanje prvenstva 21. 11.: 3. okr. T. V. in F. T. C. po 15 točk, MTK 13, UTE 12, Törekves 11, 7. okr. S. C. in B. T. C. po 9, Kispesti, Vasas po 7, MAC 6, 33er. F. C. 5, TTC 5, BAK 4.

Magdeburg: Srednja Nemčija: Baltischer V. 2:1.

Belfast: Angleški amaterji: Irska 4:0.

Najmočnejši češki klub »Sparta« v Italiji in Španiji. Praški nogometni klub »Sparta« bo igral o Božiču in Novem letu v Italiji in Španiji. 25. in 26. t. m. nastopi v Genovi. Od tam pojde preko Marseilla in Bilbao v Španijo, kjer priredi nogometne tekme na Novo leto ter 2. in 6. januarja. Na povratku bo igral v Parizu, Lyonu in Straßburgu in se bo vrnil v Prago 13. januarja. Na vseh teh tekmah bo nastopala »Sparta« s 17 igralci.

Praga (rezultati 28. 11.): Slavia: Anverska reprezentanca (kombinirana Sparta in Viktoria) 2:1. Slavia se je dvignila koncem sezone zopet do izvrstne igre, Nuselski SK: AFK. Vršovice 2:0, AFK. Kolin: SK. Pečky 2:0, Čechie Karlin: Slavož VIII 3:0.

Dunaj (rezultati 23. 11.): Prvo mesto v prvenstveni tabeli je zavzel zopet stari prvak SK. Rapid, ki se je začetkom sezone nahajal šele na 5. mestu. Zadnji v tabeli je

v Ljubljani iz tekme proti Iliriji znani Sportklub, ki je jeseni znatno nazadoval. Rezultati: Rapid: Floridsdorf 4:1, WAC: Hakoah 1:1, Rudolfshügel: Vienna 2:1, WAF: Admira 1:1, Hertha: Wacker 2:0, Simmering: Sportklub 2:2. — Prvič po vojni je igralo moštvo avstrijskega Reichswehra proti angleškemu vojaškemu moštvu; rezultat 2:0 za Reichswehr.

Zunanji rezultati: Holandska: Amsterdam: Haag 5:4, Amsterdam F. C.: Sparta 2:0; Švica: Etoile: Lausanne 0:0, Cantonal: Freiburg 0:0, Bern: Aaran 3:0, Grashopper: Zürich 2:1; Škotska: Prvenstvo profesionalnih klubov: Glasgow Rangers 33 točk, Celtic iz Belfasta 28 točk; Ogrska: Prvenstvo: M. T. K., 3. okraj T. B. in F. T. C. po 13 točk, U. T. C. 11, 7. okraj S. C., Törekves in B. T. C. po 9, Kispesti in Vasas po 7, M. A. C. 5, 33-er in T. T. C. 4 ter B. A. K. 2 točki. Skandinavija: Prvak Švedske: Djurgarden - Stockholm, prvak Norveške: Oern - Horten, prvak Finske: Abokamraterna; Avstrija-Ogrska: zadnja tekma 2:1 za Avstrijo. Sedaj poizkuša Ogrska doseči izredno tekmo še letos, da pokaže ogrski razred v boljši luči in sicer v sestavi: Zsak, Vogl II — Vogl III, Kertecz II — Koczis — Blum, Braun — Molnar — Orth — Schlosser — Toth.

Berlinsko profesionalno podjetje ni uspelo. Eidinger, podjetnik, je angažiral igralce za mesečnih 4000 M. do 1. jan. 1920. Ko je spoznal, da podjetje ne more uspevati, jih je skušal odpraviti z odškodnino 4000 K; igralci pa se

Opoldanski počitek pred Kamniško kočo, 1884 m. (Fot. J. Kunaver.)

s tem niso zadovoljili, temveč vložili tožbo. Sodišče je Eidingerjevo premoženje zaseglo.

Prvi nogometni match med Angleži in Nemci se je vršil 3. novembra v Spandau pri Berlinu. Tekmo je priredilo moštvo angleške mornarice proti vojaškemu moštvu Nemčije. Tekma se je končala s 4:1 v korist Nemcev.

Avstrijski ski-klub je že sestavil svoj sportni program za zimo 1920/21. Program vsebuje te-le točke: 1. Kurzi za poučevanje smučarstva po norveški tehniki. 2. Kurzi za one, ki že nekoliko znajo. Vršili se bodo ob nedeljah in praznikih na Semmeringu in Raxu. 3. Več kratkih tekem.

prijemal, ker solnce hudo pripeka, dasi je šele februar. Mnogim neverjetno — ali res! V dolini vse v debelo meglo zavito, možakarjem tam doli se dela ivje na brkah, vse škriplje pod nogami od mraza — tu gori pa velika luč, toplo solnce kot skoro poleti, da, še prijetneje, ker ni sopare! Taki dnevi so najlepši »smučarski prazniki« — v dobredelnih, zlatih solčnih žarkih se kopljejo in solnčijo smučarji kar razgaljeni kot »martinčki« ali letajo naokrog v divni okolici.

Fotg. Joža Kunaver. **Velika Planina nad Kamnikom.** Pogled na zamejeno planinsko pastirsko vas severovzhodno poleg Koče SPD, 1558 m (v levem zgornjem kotu slike) na Veliki Planini. V desnem zgornjem kotu na sliki največji vrh Vel. Planine »Njivica«, 1666 m. Zelo zanimive so pastirske koče: streha sega do tal, je okrogličasta, njen vrh ima obliko elipse. Te stavbe so karakteristične za Kamniške planine (južno predgorje Savinjskih alp), nikoder drugod ne vidimo takih.

Fotg. Joža Kunaver. **Opoldansko »premije« pred Kamniško kočo, 1884 m, pri »Velikonočnih piruhih 1914«** na Kamniškem sedlu, 1921 m. — »Dren« v družbi s tovariši smučarji iz Zagreba, ki so nas že takrat kaj radi posečali. — Nad kočo »se zdeha« Turski gori tam zadaj za robom Kamniškega sedla: v levem oglu slike rob proti Brani; na položnini, kjer se vidi smučine, je lep smuški teren. — Pristop na Kamniško sedlo pozimi — o pravem času seveda — ni nič težkega za vajenega smučarja-turista. Vsekakor pota tja gor ni toliko časa ubrati,

Križki dol nad Koprivnicami.

(Fot. J. Kunaver.)

Finski rekordi v smučarstvu. Kako izvrstno so Finci izvežbani v smučarstvu, ki je pa seveda tudi njih življenjska potreba zaradi krajevnih in klimatskih razmer, nam kaže najbolj sledeča tabela finskih rekordov: 6 km 21 min. 39 sek., 10 km 27 min. 15 sek., 20 km 1 h 03 min. 15 sek., 30 km 1 h 34 min. 37 sek., 50 km 3 h 06 min. 64 sek., 60 km 3 h 46 min. 07 sek. Ženski rekord je do sedaj na 5 km 20 min. 4½ sek.

Naše slike.

Radogorski.

Fotg. Joža Kunaver. **Pred Križko kočo.** — Križka koča, 1494 m, je navadna pastirska koča ob južnem vznožju Kravavca, 1853 m, v predgorju Kamniških alp. Razveseljuje se slehrno zimo velikega obiska: smučarjev-turistov, lovcev, pravih in — divjih... Koča (primitivno urejena, zmirom odprta, kuhinja, poleg soba s pečjo) ždi na lepi položnini v Dolu, sredi idealnega smuškega terena. Oddaljena je 1'30 h od prvega gorskega sela Sv. Ambroža, le-ta pa 3 h od Kamnika. Pot je zelo položna. — Joža — velezaslužni naš »fabrikant« krasnih planinskih slik za »Sport« — jih je bil že »postrglal« svoje smučke, ostali jih še gladi in maže, da se jih sneg ne bo

dokler niso podričali plazovi z Brane in Planjave. Od Bistrške koče, 601 m (Kamniška Bistrica — letoletna oskrba) treba iti večji del peš do Klina, odondot dalje pa na smučeh. Smučanje raz sedlo do Klina navzdol zelo prijetno in lahko.

Fotg. Joža Kunaver. **Ivje.** Motiv iz Trnovega pri Ljubljani kaže, kako lepa je zimska narava že v najbližji okolici našega mesta — ako jo namreč znaš opazovati. Treba le, da se potrudiš samo par korakov iz mestne žlobodre in se o tem prepričaš.

Fotg. Joža Kunaver. **Križki Dol nad Koprivnicami.** Eden od naše stare garde konstatira, da se v Zvanderi in Korščici pod Košutino »megle kuhajo«. — V levem zgornjem kotu greben »Jež« med Velikim Zvokom (nad Kravavcem) in Korenom za Košutino in Kompato. Pod grebenom pelje pot od Križke koče mimo Korenske bajte na Koren (1950 m), kjer je najlepše razgledišče iz predgorja po Savinjskih alpah.

Fotg. Joža Kunaver. **»Dren« vrh Grintavca, 2558 m, pozimi 1911.** Ali si je treba preje »privoščiti« ali preje razgled ogledati vrh gore — temu alpinskemu problemu »Dren« nikdar ni prišel do dna. Nikdar ni bilo v tej točki edinstvi med udi omenjene, neprotokolirane planinske bratovščine — kljub temu pa planinska disciplina nikdar ni trpela. — Podrobnosti o tej zanimivi turi »Pozimi na Grintavec« pripoveduje Joža Kunaver v »Planinskem Vestniku« l. 1911, str. 76.

Pariško zimsko dirkališče je imelo v nedeljo zopet svoj veliki dan. Pri dirki »L'Americaine des Cinq Nations«, ki se je vozila na 100 km, je bila velika mednarodna udeležba z zastopniki skoro vseh federacij. Dirko je tvorila menjalna tekma, ki se je ocenjevala od 6 do 6 km po točkah. Zmagó je odnesel francoski par Marcel Berthet—Miquel v 2:34:08.3 z 61 točkami, II. Kaufmann—Egg 1 krog zadaj s 49 točkami, III. van Bever—Bellenger z 19 točkami.

Nov 24urni rekord z motocikli javljajo iz Melbourn. Avstralec Parson je prevozil na 40 kilometerski krožni

nost te nove pnevmatične naprave poljubno regulirati, tako da se jo lahko prilagodi teži vozača. Ker se skoro vsa tresenja poizgubijo, se lahko zato kolesne gumijeve cevi bolj močno napolnijo z zrakom, ker se, kakor znano, pnevmatika potem manj obrabi. To zadnje dejstvo je treba še posebej v sedanjih dragih časih upoštevati. Zato je priporočati to novo sedlo tako iz zdravstvenega kakor tudi iz materialnega vidika.

Kdo je iznašel kolo. S smrtjo ing. J. Plowrighta je postalo vprašanje, kdo je sestavil prvo angleško kolo, zopet aktualno. Nekateri so to pripisovali umrlemu inženjerju, bolj verjetno se pa vzdržuje vest, da je zgradil prvo kolo v Angliji v letu 1842 škot Macmillan, medtem ko je prevzela prvo fabrikacijo v letu 1869 takratna Coventry Machiniets Company, sedanja Swift tovarna. Nekako okrog leta 1860 se je pričelo tudi v Parizu tvorniško proizvoditi kolesa, od kojih so nekatera romala tudi preko kanala in mikala k »ponarejevanju«. Na vsak način pa je bil tudi ing. Plowright med prvimi, ki so gradili kolesa, in je še danes ohranjeno ono prvo, po njem zgrajeno kolo.

V zimi vrh Grintovca, 2558 m.

(Fot. J. Kunaver.)

cesti v 24 urah 1783 km, torej na uro povprečno 74.3 km. S tem je izboljšal dosednji rekord za 140 km. Motocikel je imel motor s 600 kubičnimi centimetri cilindrskga volumna.

Krožno tekmo z motocikli v Tassiní je vozilo 19 tekmovalcev. 14. 120 km dolgo progo je prevozil prvi Zidori na Indianu, drugi Galetti na Condoru, tretji Guarneri na Dalla Freri.

Idealno motorno sedlo. Vsak motociklist čuti na lastnem telesu nedostatke, ki jih imajo dosedaj uporabljena zavojna peresa. Zoprno tresenje sedla je precejšnja slabost prožne konstrukcije železne vzmeti. Sedaj so iznašli novo »Apalača-sedlo«. Pod sedlom sta pritrjeni dve posodici z zrakom, ki s pomočjo posebne konstrukcije izenačujeta zunanje sunke. Po kakem hudem sunku, n. pr. če povozimo kak večji kamen, sedlo ne niha gori in doli kakor pri sedlih z jeklenimi peresi, ampak se takoj umiri. In ravno to je njegova velika prednost. Tudi se dá prož-

Targa Florio dirka. Na sicilijskem pogorju Madonia so vozili letos enajsto dirko Targa Florio na 108 km dolgi krožni progi, ki gre v višino nad 900 m in je polna ostrih in nevtrnih kurv, strmih padcev in velikih napetosti. Vsled političnega položaja Italije je bilo udeležencev le malo. Izmed 16 dirkačev je bilo 15 Italijanov in 1 Francoz. Slabo vreme je zdelalo cesto do skrajnosti, kar je povzročilo, da se je doseglo komaj 50 km hitrosti. Prvi je bil Meregalli na Nazzaro-autu, ki je prevozil 432 km v

8:27:23, drugi Ferrari na Alfá-autu v 8:35:47, tretji Lopez na Darracq., četrti Piro na Fiatu. Meregalli, ki je bil dosedaj v avtomobilnem sportu precej nepoznan, je dosegel s tem svojo prvo večjo zmago.

Gorska dirka Töfl-Breite v Švici se je vozila po devetletni pavzi s startom 39 tekmovalcev. Proga je dolga 4,2 km in ima 161 m napetosti, povprečno 4 %, največ 9 %. Najboljši čas je dosegel Marx na osemcilindrskem Cadillac-autu, 20 HP s 3:41 $\frac{1}{5}$ kot zmagovalec v 4. kategoriji.

Tekmovanje za cenejši obrat avtomobila. V Le Mans se je vršila te dni originalna tekma, ki je velikega praktičnega pomena. Namen ji je bil, pokazati, kateri avto bi bil v obratu najcenejši. Najprej se je cenila zmožnost tekmovalnih avtov na progi 100 km po uporabljeni množini bencina v litrih. Formula je bila: teža avtomobila $\times$ povprečna hitrost deljeno s porabljeno množino bencina. Po tej formuli sta dosegla najboljši uspeh 2 Voisin avtomobila s Knight brezventilnim motorjem. Nato so se cenili avtomobili po prevoženih maksimalni distanci, kojo so morali doseči z določeno množino bencina. Vozili so v 6 kategorijah. Zmagovalci se razdele na sledeče avtomobilne znamke: I. kat. Citroën, II. kat. De Dion Bouton, III. kat. Chenard-Walcker tov. avto, IV. kat. Voisin, V. kat. Fiat, VI. kat. Léon-Bollée. Po celotni izvedbi vseh teh tekem se je izračunalo, kateri avto bi porabil na 100 km najmanj bencina in bi bil s tem v obratu najcenejši. Končna klasifikacija je prisodila zmago znamki Citroën. Citroën je porabil na 100 km s 4 osebami v avtu 4:78 l. Liter se je računalo 2 frs, kar bi vrglo na osebo in na 100 km frs 2:39. Drugo mesto je dobila znamka Voisin s stroški frs 2:47 na osebo, tretje Citroën, četrto Buchet, peto De Dion Bouton.

Zračni promet med Parizom in Belgradom. Petrović Express Compagnie, ki ima v Parizu svojo centralo pod naslovom Service Balcanique in se bavi s prevozom blaga med zapadnoevropskimi deželami in orientom, namerava uvesti zračni promet med Parizom, Belgradom, Sofijo, Carigradom, Bukarešto in Atenami. Te dni je ta družba razpisala natečaj za šest letalcev, ki bi vzdržavali redni promet med omenjenimi mesti.

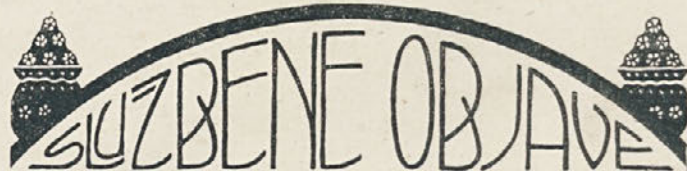
«Aviette» je najnovejša iznajdba švicarskega inženerja Duplana, ki je svojo prvo preizkušnjo sijajno prestal. Pred poletom je «aviette» aeroplan, dvokrilnik, ki ima mesto gondole in močnega motorja motocikl, na kojega so pritrjena raztezajoča se krila, 7 m široka in 4 m dolga. Motor je tricilindrski, Anzani znamke, teža aparatu je 230 kg, na uro pa vozi 85 km v zraku. Vodilo je enako kot pri motociklih, le da ga je mogoče premikati tako, da služi tudi kot višinsko in uravnilno krmilo. Z nogami se uravnava stransko krmilo. V sredi zgornjega krova se nahaja propeler, ki je zvezan potom verige z motorjem. Glavni namen «aviette» pa je, da se istočasno lahko uporablja tudi po cesti. S posebno sklopko se odklopi veriga in zveže zadnje kolo. Z drugim vzvodom navije motor v petih

sekundah zunanje dele kril nazaj v lego 90 stopinj in krila se priklopijo tako motociklu, da meri cela aviette še dva metra in dobi s tem obseg navadnih cestnih vozil. Tako skrčena doseže aviette na cesti do 65 km. Aviette ima posebno varovalo, da se ne morejo krila event. med poletom zožiti skupaj. Inž. Duplan se bavi z vprašanjem malega in cenenejšega aeroplana že od leta 1910. in je že takrat delal poizkuse. Gradi pa zdaj aviette, ki imajo celo samo 5,5 m širjave za polet, mesto verige imajo kardan za prenos na propeler in teža je zmanjšana kljub ojačenju motorja na 40 HP za 50 kg. Vprašanje, ako se bo to letalo tudi v praksi obneslo, je še odprto, na vsak način pa znači ta izum velik korak naprej v avijatiki in v posplošenju aeroplana na široke sloje.

Konjski sport. Skupna konferenca vseh na ozemlju bivše avstr.-ogrske monarhije obstoječih trabno-dirkalnih klubov in konjerejnih zvez se bo najbrže sešla v začetku prihodnjega leta v ta namen, da se olajšajo medsebojni odnosi. Najbrže si bodo izbrali termin po glavni skupščini dunajskega Trabrennen-Vereina, ki se bo vršila v januarju.

V prihodnjem letu se vrši v Avstriji več zimskih prireditvev. Med 1. januarjem in 27. februarjem bo 11 konjskih tekem. Tudi milanska trabno-dirkalna družba bo priredila še petnajstdnevni pomladni meeting med 6. marcem in 21. aprilom, kakor tudi desetdnevni jesenski meeting od 10. novembra do 25. decembra. Vmes pa pridejo še dirke v toskanskem kopališču Monte Catini in razni meetingi v Florenci, Veroni, Padovi in Turinu.

Službene objave Ljubljanskega nogometnega podsaveza. Jugoslovanski nogometni savez je sprejel kot redne člane: Sportni klub »Primorje« v Ljubljani, Sportni klub »Svoboda« v Celju, Sportni klub »Slavija« v Celju, Sportvereinigung »Vesna« v Mariboru in Sportni klub v Ptuj. Vsi klubi v območju L. N. P., izvemši S. K. »Sava« v Kranju in Ljublj. akademškega sportskega kluba, ki še nista izpolnila pogojev, kakor jih zahtevajo pravila, so s tem včlanjeni pri J. N. S. — Člane upravnega odbora, ki se v poslednjem času skrajno neredno udeležujejo sej, se pozivlja, da ali izpolnijo prevzete dolžnosti ali pa odstopijo, da jih bo mogel nadomestiti odbor z drugimi, delavnimi člani. — Klubi se ponovno naprošajo, da na podlagi seznamov, ki so jih prejeli od podsavezne tajnika, takoj spravijo v red prijave igralcev. — Kazenski odbor je ukrenil sledeče kazni: SV. Rapid, Maribor, se vsled sportu kvarnega nastopa pri prvenstveni tekmi Ilirija: Rapid dne 14. novembra kaznuje z enomesečno prepovedjo igranja. — Igralec Milosic (SV. Rapid) se vsled prestopkov v isti tekmi kaznuje s trimesečno prepovedjo igranja, računši od 14. novembra, ter igralca Pretnar I. (SK Ilirija) in Skalac (SV. Rapid) vsled unfair igre z opominom. — Poslovni odbor ugovora SV. Rapid proti verificiranju tekme Ilirija: Rapid ni uvaževal, ker se ugovoru ni priložila protestna pristojbina.